

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	V
Βιογραφικά στοιχεία Φίλιππου Δωρή.....	VII

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Νομοθετικό Πλαίσιο και Αρχές Οργάνωσης των Νομικών Προσώπων

§ 1. Εισαγωγή	1
I. Έννοια και διακρίσεις των νομικών προσώπων	1
1. Ιστορική εξέλιξη και διάκριση από το φυσικό πρόσωπο	1
2. Τα θεμελιώδη στοιχεία της έννοιας του νομικού προσώπου	3
3. Διακρίσεις.....	6
α) Νομικά πρόσωπα με σωματειακή μορφή (ενώσεις προσώπων) και νομικά πρόσωπα με ιδρυματική μορφή (σύνολα περιουσίας)	6
β) Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου	8
αα) Γενικά	8
ββ) Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	9
γγ) Νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου	12
δδ) Νομικά πρόσωπα μίκτης φύσης.....	13
§ 2. Βασικοί τύποι νομικών προσώπων και το νομοθετικό τους πλαίσιο	14
I. Εισαγωγή.....	14
1. Συνταγματική προστασία.....	14
α) Η ελευθερία ενώσεως και η ελευθερία συστάσεως κερδοσκοπικών ενώσεων	14
β) Αρχή της πολλαπλότητας των ενώσεων.....	17
γ) Η ελευθερία συμμετοχής σε ένωση	18
2. Οι ρυθμίσεις-πλαίσιο του Αστικού Κώδικα.....	19
3. Διαχρονικό δίκαιο	19
II. Μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα.....	19
1. Γενικό σωματειακό δίκαιο	19
α) Χαρακτηριστικά	19
β) Οι διατηρηθείσες σε ισχύ διατάξεις του Ν. 281/1914	20
αα) Γενική διοικητική εποπτεία	20

Περιεχόμενα

ββ) Άρθρ. 33: Διορισμός διοικήσεως από την Αρχή;.....	21
γγ) Άλλες διατάξεις	23
2. Συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων	23
α) Πεδίο εφαρμογής Ν. 1264/1982	23
β) Διακρίσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων.....	26
γ) Σκοπός	27
δ) Πόροι.....	30
ε) Οργάνωση και όργανα	31
στ) Συμβούλιο εργαζομένων	31
3. Αλληλοβοηθητικά σωματεία ή ταμεία.....	32
α) Έννοια και μορφές.....	32
β) Σημασία και οριοθέτηση από την υποχρεωτική επικουρική ασφάλιση... ..	34
γ) Οργάνωση και πόροι.....	36
4. Αγροτικές συνδικαλιστικές οργανώσεις	37
5. Επαγγελματικές οργανώσεις	40
α) Έννοια	40
β) Ιστορική εξέλιξη	41
γ) Οι επαγγελματικές οργανώσεις του Ν. 1712/1987.....	42
αα) Πεδίο εφαρμογής.....	42
ββ) Σκοπός.....	44
γγ) Διακρίσεις	45
6. Επιμελητήρια	45
α) Εμποροβιομηχανικά, βιοτεχνικά και επαγγελματικά επιμελητήρια	45
β) Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος	47
γ) Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος.....	49
7. Επαγγελματικοί Σύλλογοι.....	49
α) Αποστολή των επαγγελματικών συλλόγων.....	50
αα) Σύμμειξη εποπτικών και συνδικαλιστικών αρμοδιοτήτων	50
ββ) Η αμφισβήτηση του μονοπωλιακού συνδικαλιστικού ρόλου των επαγγελματικών συλλόγων	51
γγ) Συμπέρασμα.....	55
β) Δικηγορικοί Σύλλογοι	55
γ) Συμβολαιογραφικοί Σύλλογοι	59
δ) Ιατρικοί, οδοντιατρικοί και φαρμακευτικοί σύλλογοι.....	61
ε) Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.).....	63
8. Αθλητικές οργανώσεις	67
α) Ερασιτεχνικός αθλητισμός.....	67
β) Επαγγελματικός αθλητισμός.....	68
9. Πολιτικά Κόμματα.....	70
10. Ιδρύματα, κοινωφελή ιδρύματα και φιλανθρωπικά σωματεία.....	72

III. Κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα	73
1. Εμπορικές εταιρίες	73
2. Συνεταιρισμοί	74
α) Αστικοί συνεταιρισμοί.....	75
β) Οικοδομικοί συνεταιρισμοί	76
γ) Γεωργικοί συνεταιρισμοί.....	77
3. Εταιρίες ελευθέρων επαγγελματιών ως αστικές κερδοσκοπικές εταιρίες...79	
α) Δικηγορικές εταιρίες.....	79
β) Συμβολαιογραφικές εταιρίες	83
4. Ελεγκτικές εταιρίες.....	84
IV. Ενώσεις προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα	87
1. Πεδίο εφαρμογής και ερμηνεία άρθρ. 107 ΑΚ	87
2. Η προβληματική του εφαρμοστέου δικαίου στις άτυπες ενώσεις προσώπων	89
3. Αστική εταιρία	92
4. Συνιδιοκτησία κτιρίου	94
5. Δικονομικά θέματα	96
α) Ικανότητα διαδίκου	96
β) Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση της άτυπης ενώσεως ή εταιρίας	100
γ) Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση της συνιδιοκτησίας κτιρίου	102
δ) Υποκειμενικά όρια δεδικασμένου και εκτελεστότητας	104
§ 3. Θεμελιώδεις Αρχές	108
I. Αρχή της διάκρισης των εξουσιών.....	108
1. Έννοια	108
2. Σκοπός.....	110
3. Η λύση του έλληνα νομοθέτη.....	111
II. Αρχή του κλειστού αριθμού (numerus clausus)	115
1. Έννοια	115
2. Δικαιολογητικός λόγος.....	116
3. Εξαιρέσεις από την αρχή.....	117
α) Από το νόμο.....	117
β) Με νομολογιακή διάπληση του δικαίου	119
4. Συνέπειες	121
5. Αλληλοδαπά νομικά πρόσωπα και αρχή του κλειστού αριθμού στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.....	123
III. Αρχή της αυτόνομης διοίκησης	124
1. Έννοια και δικαιολογία της αρχής.....	124
2. Συνταγματική κατοχύρωση – Κοινωνικό δίκαιο	124

Περιεχόμενα

3. Εξαιρέσεις	126
IV. Αυτοδιαχείριση και δοτή διαχείριση	129
V. Αρχή της αυτοτέλειας ή του χωρισμού περιουσιών	131
1. Ενοια	131
2. Δικαιολογητικός λόγος.....	132
§ 4. Θεωρία του νομικού προσώπου	133
I. Οι θεωρίες του πλάσματος	133
1. Η διδασκαλία του Carl v. Savigny	133
2. Η ταύτιση του νομικού προσώπου με τον σκοπό του στην ακραία θεωρία του Brinz	134
3. Οι διδασκαλίες των Windscheid και Kipp	136
4. Οι θέσεις των ελληνικών θεωρητικών μέχρι την εισαγωγή του Αστικού Κώδικος.....	137
II. Οι οργανικές θεωρίες	138
III. Οι θεωρίες της προσωποποίησης του σκοπού (Nipperdey)	140
1. Ο σκοπός του νομικού προσώπου ως όριο της προσωποποίησης του στη θεωρία του Nipperdey.....	140
2. Το νομικό πρόσωπο ως υποκείμενο καταλογισμού ευθύνης	142
IV. Οι πρακτικές συνέπειες της κανονιστικής και καταλογιστικής λειτουργίας των θεωριών περί προσωποποίησης του σκοπού	144

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Δομή, Όργανα και Κανόνες Λειτουργίας των Νομικών Προσώπων

§ 5. Τα δομικά στοιχεία του νομικού προσώπου.....	147
I. Ένωση προσώπων	147
1. Χαρακτηριστικά	147
2. Μονομελή νομικά πρόσωπα	150
3. Σύνθεση	150
4. Η έννομη σχέση μεταξύ μέλους και νομικού προσώπου.....	151
α) Η σωματειακή σχέση	151
β) Η εταιρική σχέση.....	153
5. Η αξίωση στην απόκτηση της ιδιότητας μέλους σωματείου.....	154
α) Ο κανόνας της προτεραιότητας της σωματειακής αυτονομίας	154
β) Περιπτώσεις υποχρεωτικής αποδοχής της αιτήσεως εγγραφής	156
γ) Αρμόδιο δικαστήριο και διαδικασία εκδικάσεως της αγωγής για εγγραφή σε σωματείο	158
δ) Υποχρεωτική απόκτηση της ιδιότητας του μέλους ορισμένου σωματείου	159

II. Ο κοινός σκοπός και οι αποχρώσεις του	160
1. Μη κερδοσκοπικός σκοπός και ιδεαλιστικός σκοπός	161
2. Ο κερδοσκοπικός σκοπός και η διάκρισή του από τον εμπορικό σκοπό ..	162
3. Η έννοια του οικονομικού σκοπού	164
4. Κερδοσκοπικές πράξεις μη κερδοσκοπικών νομικών προσώπων	165
5. Η ειδική φύση του σκοπού του ιδρύματος	167
III. Όργανα νομικού προσώπου	168
1. Διαδικά και μονιστικά συστήματα οργανώσεως	168
2. Ποδη-οργανικά συστήματα οργανώσεως.....	169
3. Εξωτερικά εποπτικά όργανα	170
4. Συμπερασματικές παρατηρήσεις	171
IV. Σχέση νομικού προσώπου και οργάνων	171
1. Διάκριση του οργάνου από τα μέλη του	171
2. Οργανική σχέση	173
3. Φύση της οργανικής εξουσίας	174
§ 6. Σύσταση του νομικού προσώπου	177
I. Συστατική πράξη και καταστατικό	177
1. Τύπος και περιεχόμενο	177
2. Νομική φύση	178
II. Έδρα	180
1. Καταστατική έδρα	180
2. Πραγματική έδρα	181
III. Έγκριση ή άδεια της αρχής.....	184
1. Έλεγχος νομιμότητας	184
2. Έλεγχος σκοπιμότητας	185
§ 7. Διοίκηση	187
I. Εισαγωγικά	187
1. Σχέσεις των διοικητών με το νομικό πρόσωπο και τους φορείς του.....	188
α) Εκλογή και ανάκληση των διοικητών.....	188
β) Διαχείριση και εκπροσώπηση	189
γ) Ευθύνη	190
2. Όργανο και πληρεξούσιος.....	192
II. Χαρακτηριστικά	193
1. Σύθεση	193
2. Εκλογή.....	195
3. Συγκρότηση σε σώμα	197
4. Θητεία	197
III. Διαδικασία λήψεως αποφάσεων	200

Περιεχόμενα

1. Σύγκληση	200
2. Απαρτία	201
3. Λήψη αποφάσεων	202
α) Η αρχή της απόλυτης πλειοψηφίας και οι αποκλίσεις της	203
β) Η έννοια της συλλογικής δράσεως	205
4. Το δικαίωμα ψήφου	206
5. Περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου	207
IV. Αρμοδιότητες της διοικήσεως	209
1. Εκπροσωπευτική εξουσία (άρθρ. 67 και 68 ΑΚ)	209
2. Ειδική ρύθμιση της δικαιοπρακτικής εκπροσωπήσεως (άρθρ. 70 ΑΚ) ..	210
3. Ειδική ρύθμιση της δικαστικής εκπροσωπήσεως (άρθρ. 64 § 2 ΚΠολΔ)	213
4. Άλλες αρμοδιότητες	214
5. Τα όρια της εκπροσωπευτικής εξουσίας της διοικήσεως	216
α) Εισαγωγικά	216
β) Ο σκοπός του νομικού προσώπου ως όριο της εξουσίας εκπροσώπησης	217
6. Προστασία τρίτων από περιορισμούς της εκπροσωπευτικής εξουσίας ..	218
α) Δικαιosuγκριτικές παρατηρήσεις	218
β) Η Πρώτη Εταιρική Οδηγία 68/151 ΕΟΚ	219
γ) Η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας	220
δ) Ερμηνεία των ελληνικών ρυθμίσεων	221
αα) Η έννοια του «οφείλει να γνωρίζει»	222
ββ) Το βάρος αποδείξεως	223
ε) Το ζήτημα στο δίκαιο της ΕΠΕ	223
στ) Η σύμφωνη με την Πρώτη Εταιρική Οδηγία τροποποίηση του άρθρ. 22 § 2 Ν. 2190/1920 με το Ν. 3604/2007	224
ζ) Αναλογική εφαρμογή άρθρ. 22 § 2 Ν. 2190/1920 σε όλα τα νομικά πρόσωπα	225
7. Ελληνική απόφαση της διοικήσεως	228
§ 8. Υποκατάσταση	230
I. Ειδική υποκατάσταση (άρθρ. 68 εδ. 2 ΑΚ)	231
II. Γενική ή συνολική υποκατάσταση (άρθρ. 67 εδ. 2 ΑΚ)	231
III. Οριοθέτηση εξουσιών μεταξύ διοικήσεως και υποκαταστάτου	233
IV. Νόμιμος ή εκούσιος εκπρόσωπος;	235
V. Εφαρμοστέο δίκαιο	236
§ 9. Έλλειψη προσώπων διοικήσεως	238
I. Γενικά χαρακτηριστικά του άρθρ. 69 ΑΚ	238

1. Σκοπός.....	238
2. Το άρθρ. 69 ΑΚ ως εξαίρεση από τον κανόνα της διοικητικής αυτονομίας του νομικού προσώπου.....	238
3. Επικουρικότητα της δικαστικής παρεμβάσεως.....	239
4. Το άρθρ. 69 ΑΚ ως αναγκαστικός κανόνας δικαίου	240
5. Πόρισμα	241
II. Πεδίο εφαρμογής του άρθρ. 69 ΑΚ.....	241
III. Έλλειψη διοικήσεως	244
1. Έννοια και διακρίσεις	244
2. Πραγματική έλλειψη διοικήσεως	245
α) Λήξη θτείας του διοικητικού οργάνου	245
β) Άκυρη εκλογή.....	247
γ) Πραγματική αδυναμία λήψεως αποφάσεων	248
δ) Παράνομη δράση ή αδράνεια.....	248
3. Πλάσματική έλλειψη διοικήσεως.....	249
4. Σύγκρουση συμφερόντων	251
α) Η ρύθμιση του άρθρ. 69 περ. β΄ ΑΚ	251
β) Σχέση άρθρ. 69 περ. β΄ ΑΚ και άρθρ. 22B § 3 Ν. 2190/1920	253
IV. Ειδικά ζητήματα εφαρμογής του άρθρ. 69 ΑΚ στο δίκαιο της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης	253
V. Δικαστικός διορισμός προσωρινής διοικήσεως	255
1. Μερικός ή ολικός διορισμός προσωρινής διοικήσεως;	255
2. Σκοπός, αποστολή και θτεία προσωρινής διοικήσεως.....	257
3. Συνέπειες ως προς την εκλεγμένη διοίκηση	259
4. Αρμόδιο δικαστήριο	260
5. Εκουσία δικαιοδοσία και ασφαλιστικά μέτρα;	260
6. Διορισμός προσωρινής διοικήσεως με προσωρινή διαταγή;	261
7. Άλλα δικονομικά θέματα.....	262
§ 10. Διαχειριστική ευθύνη	264
I. Έννοια και μορφές.....	264
1. Μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα.....	265
2. Κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα	267
α) Εμπορικές εταιρίες.....	267
β) Συνεταιρισμοί.....	269
γ) Αστικές κερδοσκοπικές εταιρίες	271
3. Παραγραφή και απαλλήλαγές.....	271
4. Συμπέρασμα	272
5. Σχέση ευθύνης από διαχειριστικό πταίσμα προς την ευθύνη από τις γενικές διατάξεις	273

Περιεχόμενα

II. Ευθύνη έναντι τρίτων.....	275
1. Εξωδικαιοπρακτική, κυρίως αδικοπρακτική ευθύνη.....	275
2. Δικαιοπρακτική δέσμευση διοικήσεως από ενέργειες εκτός ορίων της εξουσίας της.....	276
3. Ευθύνη για παρέλκυση πτώχευσης.....	276
4. Ευθύνη για μείωση της εταιρικής περιουσίας σε περίπτωση λύσης ή αδρανοποίησης της εταιρίας.....	278
III. Ευθύνη διαχειριστών για χρέη του νομικού προσώπου.....	279
IV. Ευθύνη μελών άλλλων (συλληγοικών) οργάνων.....	282
§ 11. Παύση διοικητών.....	283
§ 12. Συνέλευση.....	286
I. Εισαγωγή.....	286
1. Χαρακτηριστικά.....	286
2. Σύνοψη.....	287
II. Διαδικασίας λήψεως αποφάσεων.....	288
1. Σύγκληση.....	288
2. Απαρτία και λήψη αποφάσεων.....	289
α) Ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας κατά τύπους νομικών προσώπων..	289
β) Φθίνουσα απαρτία.....	292
γ) Αντιπροσώπευση.....	293
δ) Αναγκαστικού ή ενδοτικού δικαίου οι διατάξεις περί απαρτίας και πλειοψηφίας;.....	296
3. Περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου.....	298
4. Η νομική φύση της αποφάσεως της συνελεύσεως.....	299
III. Αρμοδιότητες.....	300
1. Συνήθεις ή τακτικές.....	300
2. Έκτακτες αρμοδιότητες.....	301
3. Ελλειμματική απόφαση.....	301
§ 13. Η αστική ευθύνη του νομικού προσώπου.....	306
I. Εισαγωγή στους κατά το άρθρ. 71 ΑΚ όρους ευθύνης.....	306
II. Η λειτουργία του άρθρ. 71 εδ. α΄ ΑΚ ως κανόνα καταλογισμού: Θεωρητικές και πρακτικές διαστάσεις.....	307
III. Η εις ολόκληρον με το νομικό πρόσωπο ευθύνη του υπαίτιου οργάνου.....	316
IV. Η έννοια του αντιπροσωπευτικού οργάνου.....	322
V. Πράξη ή παράλειψη του οργάνου κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.....	325

§ 14. Κατάχρηση του θεσμού του νομικού προσώπου	328
I. Εισαγωγή.....	328
1. Νομοθετικό πλαίσιο.....	328
2. Έννοια της άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου	330
3. Περιπτώσεις ex lege άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου....	331
4. Εξέλιξη και θεμελίωση της άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου	332
II. Οι θεωρίες της έμμεσης άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου ..	333
1. Ο καταλογισμός εμπορικής ιδιότητας στον μεγαλομέτοχο εταιρίας.....	333
α) Οι θέσεις της νομολογίας τις δεκαετίες 1970 και 1980.....	333
β) Συμπέρασμα.....	336
2. Η εγκατάλειψη των θεωριών της έμμεσης άρσης της αυτοτέλειας	338
III. Οι θεωρίες της (άμεσης) άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου...	338
1. Η θεωρία της αναλογικής εφαρμογής (παλαιού) άρθρ. 44 § 2 Ν. 3190/1955.....	338
2. Η θεωρία της καταχρηστικότητας με τα κριτήρια του άρθρ. 281 ΑΚ.....	339
3. Περιπτώσιολογία και όροι εφαρμογής του άρθρ. 281 ΑΚ.....	341
α) Καταστρατήγηση νόμου.....	341
β) Σύγκυση περιουσίας του νομικού προσώπου με την ατομική περιουσία	344
γ) Χρησιμοποίηση του νομικού προσώπου για πρόκληση ζημίας σε τρίτον	346
δ) Υποκεφαλαιοδότηση	347
ε) Συμπέρασμα	349

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Λύση και Περάτωση των Νομικών Προσώπων

§ 15. Λύση.....	351
I. Έννοια	351
II. Συστηματοποίηση των λόγων λύσεως	352
1. Αυτοδιάλυση.....	352
2. Διάλυση με δικαστική απόφαση.....	354
3. Διάλυση με απόφαση της Αρχής;.....	356
4. Διάλυση δια νόμου	357
5. Ελεύθερη συγχώνευση.....	357
6. Ειδικοί λόγοι διαλύσεως	358
α) Πάροδος χρόνου διάρκειας	358
β) Πτώχευση.....	359
γ) Θάνατος, πτώχευση, ανικανότητα εταίρου	359

Περιεχόμενα

δ) Καταγγελία	359
III. Συνέπειες	361
IV. Αδρανοποίηση νομικού προσώπου	363
§ 16. Εκκαθάριση	365
I. Έννοια	365
II. Νομοθετικό πλαίσιο	365
III. Αντικείμενο	369
IV. Σκοπός	370
1. Προσέγγιση με βάση τις γενικές διατάξεις	370
2. Σκοπός της εκκαθάρισης στις κεφαλαιουχικές εταιρίες	372
3. Σκοπός της εκκαθάρισης στις προσωπικές εταιρίες	374
α) Υποχρεωτικό ή προαιρετικό το στάδιο της εκκαθάρισης;	374
β) Εξόφληση χρεών προς τρίτους ως εκκαθαριστική πράξη προτεραιότητας	375
γ) Τήρηση ορισμένης διαδικασίας εξοφλήσεως των χρεών προς τρίτους;	377
δ) Ολοκλήρωση των εργασιών εκκαθάρισης και διανομή	379
ε) Ειδικά ως προς την κοινωνία δικαιώματος στην εκκαθάριση	380
V. Εκκαθαριστές	381
1. Διορισμός	381
2. Ένομη θέση και εκπροσωπευτική εξουσία	383
3. Ευθύνη	386
4. Παύση	387
VI. Συνέπειες και Διαδικασία Εκκαθάρισης	388
1. Αναστολή ατομικών διώξεων;	388
2. Δημόσια πρόσκληση προς τους δανειστές	388
3. Απογραφή	389
4. Οι κύριες διαχειριστικές πράξεις της εκκαθάρισης	390
α) Είσπραξη απαιτήσεων	391
β) Εξόφληση υποχρεώσεων	391
γ) Ρευστοποιήσεις	392
δ) Τακτικές διαχειριστικές πράξεις εκποίησης	394
5. Διανομή ενεργητικού	395
VII. Διάρκεια εκκαθάρισης	397
§ 17. Αναβίωση	399
I. Έννοια	399
II. Προϋποθέσεις	399
III. Διατυπώσεις	401
IV. Συνέπειες	401

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

Το Σωματείο

§ 18. Η σύσταση του σωματείου	403
I. Εισαγωγικά	403
1. Το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι ως εκδήλωση της ιδιωτικής αυτονομίας.....	403
2. Οι νόμιμοι όροι σύστασης σωματείου ως θεμιτός περιορισμός του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι	405
II. Προϋποθέσεις σύστασης σωματείου.....	407
1. Ένωση είκοσι (20) τουλάχιστον προσώπων.....	407
2. Σκοπός μη κερδοσκοπικός	408
3. Νομική προσωπικότητα.....	409
4. Η συστατική πράξη και το καταστατικό γενικά.....	410
5. Η διαδικασία εγγραφής του σωματείου	413
6. Το προϊδρυτικό στάδιο	414
7. Περιεχόμενο του καταστατικού	416
α) Γενικά	416
β) Το υποχρεωτικό περιεχόμενο του καταστατικού	417
αα) Ο σκοπός του σωματείου	417
ββ) Η επωνυμία του σωματείου	419
γγ) Η έδρα του σωματείου	420
δδ) Οι όροι εισόδου, αποχώρησης και αποβολής των μελών	421
εε) Οι πόροι του σωματείου	422
στστ) Εκπροσώπηση, όργανα, λήψη αποφάσεων (άρθρ. 80 αρ. 4-8 ΑΚ)	423
8. Απόφαση για την εγγραφή του σωματείου.....	423
9. Ένδικα μέσα κατά της απόφασης αναγνώρισης του σωματείου	426
α) Γενικά	426
β) Άσκηση έφεσης	427
10. Απόκτηση νομικής προσωπικότητας	428
11. Συμπερασματικές παρατηρήσεις.....	429
§ 19. Διοίκηση	431
I. Σύνθεση της διοικήσεως.....	431
II. Εκλογή.....	432
III. Θητεία	432
IV. Διαδικασία λήψεως αποφάσεων	433
V. Αρμοδιότητες της διοικήσεως.....	433
VI. Ελληνοματικότητα των αποφάσεων της διοικήσεως	434

Περιεχόμενα

1. Ανυπόστατες και άκυρες αποφάσεις	435
2. Ακυρώσιμες αποφάσεις	436
§ 20. Γενική Συνέλευση.....	438
I. Αρμοδιότητα (άρθρ. 93, 94 ΑΚ)	438
II. Σύγκληση (άρθρ. 95, 96 ΑΚ).....	440
1. Σύγκληση από το διοικητικό συμβούλιο	441
2. Σύγκληση γενικής συνέλευσης με αίτημα της μειοψηφίας των μελών	442
α) Υποβολή αίτησης στην διοίκηση του σωματείου	442
β) Υποβολή αίτησης στο αρμόδιο δικαστήριο.....	443
III. Λήψη απόφασης (άρθρ. 97, 99, 100 ΑΚ)	446
1. Η πρόσκληση στη γενική συνέλευση ως όρος του κύρους της απόφασης – Περιεχόμενο και τύπος της πρόσκλησης	446
2. Νομική φύση της απόφασης και του δικαιώματος ψήφου.....	450
3. Απαρτία και πλειοψηφία	451
4. Αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία	454
5. Συμμετοχή στη γενική συνέλευση με αντιπρόσωπο	455
6. Η σύγκρουση συμφερόντων ως κώλυμα στην άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής και ψήφου στη γενική συνέλευση (άρθρ. 98 ΑΚ).....	456
§ 21. Ελαττωματικότητα αποφάσεων Γενικής Συνελεύσεως σωματείου.....	458
I. Εισαγωγή.....	458
II. Ανυπόστατες αποφάσεις.....	461
III. Απολύτως άκυρες αποφάσεις	462
1. Δυνατότητα εφαρμογής του άρθρ. 180 ΑΚ	462
2. Διάκριση των απολύτως άκυρων από τις ακυρώσιμες αποφάσεις	463
α) Πεδίο εμφάνισης του προβλήματος	463
β) Σύστημα κριτηρίων οριοθέτησης	463
γ) Περιπτώσεις απόλυτης ακυρότητας	466
δ) Διαφορές ως προς την έννομη συνέπεια	469
3. Διάκριση των απολύτως άκυρων από τις ανυπόστατες αποφάσεις.....	470
IV. Ακυρώσιμες αποφάσεις	470
1. Ιδιομορφία της έννομης συνέπειας του άρθρ. 101 εδ. α΄ ΑΚ.....	470
2. Ουσιαστικές προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρ. 101 ΑΚ.....	474
α) Είδος και αντικείμενο της προσβαλλόμενης απόφασης	474
αα) Απόφαση της γενικής συνέλευσης.....	474
ββ) Ανάλογη εφαρμογή άρθρ. 101 ΑΚ για την ακύρωση αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου	475
γγ) Ειδικότερα για τις αποφάσεις διάλυσης του σωματείου, τροποποίησης του καταστατικού και αποβολής μέλους	476

β) Αντίθεση της απόφασης στον νόμο ή στο καταστατικό.....	479
γ) Αιτώδης συνάφεια μεταξύ παράβασης και απόφασης.....	480
3. Αγωγή και δικαστική απόφαση ακύρωσης κατ' άρθρ. 101 ΑΚ.....	482
α) Φύση του αγωγικού δικαιώματος και της προθεσμίας άσκησής του..	482
β) Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση.....	483
γ) Αρμόδιο δικαστήριο: Το πρόβλημα του χαρακτηρισμού της ελαττωματικότητας της προσβαλλόμενης απόφασης	486
δ) Ενότητα του αντικειμένου της δίκης.....	487
ε) Δυνατότητα άσκησης πρόσθετης παρέμβασης.....	488
στ) Κατανομή του βάρους απόδειξης.....	489
ζ) Ενέργεια και δεδουλευμένο της δικαστικής απόφασης	490
η) Δυνατότητα αποκατάστασης της ελαττωματικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης μέσω της ακυρωτικής δικαστικής απόφασης.....	491
θ) Το κύρος των συμβάσεων του σωματείου με τρίτους μετά την ακύρωση απόφασης της γενικής συνέλευσης.....	492
4. Αναστολή εκτέλεσης κατ' άρθρ. 102 ΑΚ των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης	493
V. Τυπολογία ελαττωματικών αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης.....	496
1. Ελαττώματα σχετικά με την σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης από το αρμόδιο όργανο.....	496
2. Ελαττώματα σχετικά με την διενέργεια και το περιεχόμενο της πρόσκλησης των μελών.....	498
α) Παράβαση υποχρεώσεων του Διοικητικού Συμβουλίου.....	498
β) Ειδικότερα για την απόφαση που παύει ή ανακαλεί το Διοικητικό Συμβούλιο χωρίς προηγούμενη αναγραφή σχετικού θέματος στην πρόσκληση	500
3. Ελαττώματα σχετικά με υπερβάσεις των αρμοδιοτήτων της Γενικής Συνέλευσης	502
4. Ελαττώματα σχετικά με την ύπαρξη απαρτίας και πλειοψηφίας	502
5. Ελαττώματα σχετικά με την συζήτηση των θεμάτων και την ψηφοφορία.....	503
6. Ελαττώματα σχετικά με τις προϋποθέσεις εκλογιμότητας μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.....	506
§ 22. Λύση και εκκαθάριση σωματείου	508
I. Εισαγωγικά	508
II. Λόγοι και διαδικασία διάλυσης σωματείου.....	508
1. Αυτοδιάλυση με απόφαση συνελεύσεως (άρθρ. 103 ΑΚ)	508
2. Διάλυση με δικαστική απόφαση.....	509
α) Διαδικαστικές προϋποθέσεις	509
β) Λόγοι δικαστικής διαλύσεως	510

Περιεχόμενα

αα) Αδυναμία διοικήσεως ή λειτουργίας του σωματείου	510
ββ) Εκπλήρωση ή εγκατάλειψη σκοπού.....	511
γγ) Ανεπίτρεπτη μεταβολή σκοπού.....	512
δδ) Παράνομος ή ανήθικος σκοπός.....	512
3. Ειδικοί λόγοι διαλύσεως	516
α) Πάροδος χρόνου διάρκειας του σωματείου	516
β) Μείωση αριθμού μελών.....	516
III. Εκκαθάριση	517

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ

Το Ίδρυμα

§ 23. Το ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου	519
I. Εισαγωγικά	519
1. Σκοπός και λειτουργία	519
2. Το κοινωφελές ίδρυμα	522
II. Εννοιολογικά στοιχεία του ιδρύματος	525
1. Εξυπηρέτηση ορισμένου διαρκούς σκοπού	526
α) Είδος και φύση του επιδιωκόμενου σκοπού	526
β) Μεταβολή του σκοπού.....	529
2. Αφιέρωση περιουσίας.....	531
3. Οργανισμός του ιδρύματος.....	532
III. Το υποτελές ίδρυμα	533
1. Χαρακτηριστικά	533
2. Υπεγγυότητα της περιουσίας του υποτελούς ιδρύματος	537
IV. Η σύσταση του ιδρύματος	538
1. Ιδρυτική πράξη	539
2. Εγκριτικό διάταγμα.....	542
3. Κτήση περιουσίας.....	544
4. Το ίδρυμα κατά το εγκριτικό στάδιο	546
V. Οι ωφεληόμενοι από το ίδρυμα	548
VI. Η λύση του ιδρύματος	549
§ 24. Exkurs: Η πρόσφατη αλλαγή του δικαίου περί ιδρυμάτων στη Γερμανία.....	551
§ 25. Η επιτροπή εράνων	554
I. Νομοθετικό πλαίσιο	554
II. Σύσταση και διοίκηση	555
III. Διάλυση, εκκαθάριση, μετατροπή	556

ΕΚΤΟ ΜΕΡΟΣ

Η αστική εταιρία

§ 26. Η φύση της αστικής εταιρίας	560
§ 27. Προϋποθέσεις σύστασης και χαρακτηριστικά της αστικής εταιρίας	564
I. Αστική εταιρία χωρίς νομική προσωπικότητα	564
1. Εταιρική σύμβαση.....	564
2. Εισφορές των εταίρων	565
3. Επιδίωξη κοινού σκοπού.....	566
II. Αστική εταιρία με νομική προσωπικότητα	567
III. Η ελαττωματική αστική εταιρία.....	567
IV. Εταιρική περιουσία	569
V. Ευθύνη εταίρων	571
§ 28. Διαχείριση της αστικής εταιρίας	573
I. Διαχειριστές	573
II. Λήψη διαχειριστικών αποφάσεων.....	575
III. Δικαίωμα εναντιώσεως	575
IV. Ένομη θέση διαχειριστών.....	575
V. Εκπροσώπηση της αστικής εταιρίας	576
VI. Έκταση της εξουσίας διαχείρισης και εκπροσώπησης.....	578
VII. Παύση της διαχειριστικής εξουσίας	581
§ 29. Συνέλευση των εταίρων	583
I. Έννοια και λειτουργία.....	583
II. Αρμοδιότητα.....	584
III. Λήψη αποφάσεων	585
IV. Ελαττωματικές αποφάσεις	585
§ 30. Μεταβολή στο πρόσωπο των εταίρων	587
I. Εισαγωγικά	587
II. Είσοδος νέου εταίρου.....	588
III. Έξοδος εταίρου	590
IV. Μεταβίβαση εταιρικής συμμετοχής.....	592
§ 31. Λύση και εκκαθάριση	595
I. Λόγοι λύσης	595
II. Εκκαθάριση	599

ΕΒΔΟΜΟ ΜΕΡΟΣ

Κοινοπραξία και άλλες Ενώσεις Προσώπων

§ 32. Η Κοινοπραξία	603
I. Εισαγωγικά για την κοινοπραξία	603
II. Η θέση της νομολογίας.....	604
1. Το ζήτημα της νομικής προσωπικότητας της κοινοπραξίας.....	604
2. Ικανότητα διαδίκου και νομιμοποίηση της κοινοπραξίας	606
III. Η έννοια της ικανότητας δικαίου υπό νέο πρίσμα.....	610
1. Ικανότητα δικαίου υπό στενή και υπό ευρεία έννοια.....	610
α) Το πρόσωπο ως υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (ικανότητα δικαίου υπό στενή έννοια)	610
β) Το πρόσωπο ως υποκείμενο νομικής δράσεως (ικανότητα δικαίου υπό ευρεία έννοια)	613
2. Η ικανότητα δικαίου των ενώσεων προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα.....	615
α) Ικανότητα νομικής δράσεως της ένωσης	615
β) Νομιμοποίηση της ένωσης	617
IV. Κατασκευαστική κοινοπραξία εκτελέσεως δημοσίων έργων.....	619
1. Νομοθετικό πλαίσιο	619
2. Υπαγωγή της κοινοπραξίας δημοσίων έργων στο εταιρικό δίκαιο	620
3. Χαρακτηριστικά	622
4. Σύσταση και ορισμός εκπροσώπου κοινοπραξίας.....	623
5. Μεταβολές της κοινοπραξίας ως αντισυμβαλλομένης του Δημοσίου ή ως προς τα μέλη της.....	624
α) Υποκατάσταση	624
β) Πτώχευση – Θάνατος	626
6. Παραλαβή και ευθύνη για πλημμέλειες του έργου.....	627
7. Δικαστική επίλυση διαφορών.....	628
8. Λύση και εκκαθάριση της (κατασκευαστικής) κοινοπραξίας	630
§ 33. «Οιονεί» νομικά πρόσωπα (ΚΠ)	631
I. Εισαγωγή	631
II. Τα πολιτικά κόμματα μέχρι το έτος 2002	635
III. Το Αμοιβαίο Κεφάλαιο Ακίνητης Περιουσίας	638
IV. Θρησκευτικές κοινότητες και ιερόι ναοί.....	641
V. Η επιχείρηση	643
VI. Κατακλείδα.....	645
Βιβλιογραφία	647
Ευρετήριο	667